efektivitāti. Šajā pētījumā netika iekļauts viss straujās izaugsmes periods, tāpēc būs interesanti uzzināt, kā būvuzņēmumi reaģē uz turpmākajām ekonomikas attīstības intensitātes izmaiņām, tajā skaitā recesijas apstākļos. Būvniecības nozarē saražotā produkta apjoms sāka samazināties 2008.gada pirmajā pusē, kas pieņēmās spēkā ar katru ceturksni, maksimālo tempu sasniedzot 2009.gada III un IV ceturksnī. Ja straujas izaugsmes periodā, kad būvniecības produkcijas kopējais pieprasījums ievērojami pārsniedza kopējo piedāvājumu, netiek identificēti ārējie faktori, kuri veicinātu būvkomersantu rīcībā esošo resursu izmantošanas efektivitātes paaugstināšanu. Situācija krasi mainās ekonomikas recesijas apstākļos, kad kopējais piedāvājums pārsniedz kopējo pieprasījumu un būvniecības produkta cenu līmenis sāk samazināties. Šajā laikā būvniecības uzņēmumiem nākas samazināt peļņu un bankrota draudu novēršanai uzņēmumu vadītāju uzmanība tiek veltīta resursu izmantošanas efektivitātes paaugstināšanas pasākumiem.
Pētījumā galvenā uzmanība veltīta būvniecības rīcībā esošā darbaspēka un kapitāla izmantošanas efektivitātes izmaiņām straujas ekonomiskās izaugsmes periodā un recesijas apstākļos.

Vanags J., Geipele I., Kalniņa A. ECONOMICAL ASPECTS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN CONSTRUCTION INDUSRY

Vanags J., Geipele I., Kalniņa A. BŪVUZŅĒMĒJDARBĪBAS KORPORATĪVĀS SOCIĀLĀS ATBILDĪBAS EKONOMISKIE ASPEKTI DAŽĀDĀS TAUTSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS CIKLA FĀZĒS

Korporatīvā sociālā atbildība ir salīdzinoši jauna ekonomikas zinātnes kategorija. Zinātnieku uzmanības lokā tā nonāca pagājušā gadsimta sākumā, bet plašāki pētījumi tiek veikti tikai 70. gadu sākumā. Sabiedrībai saskaroties ar sociāli ekonomiskās globalizācijas radītajiem izaicinājumiem, korporatīvās sociālās atbildības izpausmes, tās attīstības veicināšana un izplatība dažāda attīstības līmeņa valstīs kļūst arvien aktuālāka. Zinātnieku viedoklis par korporatīvās attīstības jēdziena saturu un tā nozīmi sabiedrībā nozīmīgu problēmu risināšanā, komersantu un sabiedrības interešu tuvināšanā un saskaņošanā ir visai atšķirīgas. Lielu ieguldījumu šā jaunā ekonomikas zinātnes virziena attīstībā ir devuši Hay, R. & Gray, E.., Quazi, A. M., Wartick, S., P. Cochran, Spence, L.; Habisch, A.; Schmidpeter R. un daudzi citi. Ne mazums zinātnieku savos darbos ir kritizējuši korporatīvo sociālo atbildību, norādot uz jēdziena nekonkrētību, tajā iekļauto vārdu pretrunīgumu un atšķirīgās interpretācijas iespējām, tā pretrunīgo saturu saistībā ar korporatīvo atbildību kā tādu. Argumentētāk un pārliecinošāk korporatīvo sociālo atbildību ir kritizējuši Friedman M., Henderson D., Doane D. un citi zinātnieki, kā arī sabiedriskie darbinieki.
Būvniecības nozarei salīdzinājumā ar citām tautsaimniecības nozarēm ir lielāka nozīme sabiedriskās un sociālās infrastruktūras veidošanā. Lielāko dalu no valsts un pašvaldības pasūtījumiem vērtības izteiksmē izpilda būvuzņēmumi, kas rada zināmu priekšrocību salīdzinājumā ar citās tautsaimniecības nozarēs strādājošajiem uzņēmējiem. Tāpēc būvuzņēmējdarbībā iesaistītajiem komersantiem būtu jāizrāda lielāka sociālā atbildība par būvju tehnisko, ekoloģisko un ekonomisko atbilstību sabiedrības interesēm ilgtermiņā. Korporatīvā sociālā atbildība būvniecībā sākas ar sabiedrības interesēm atbilstošu telpisko plānošanu, zonējuma un detālplānojuma izstrādi, konkrētas būves novietojumu telpā un beidzas ar cilvēka veselībai drošu un nekaitīgu būvmateriālu pielietošanu, būves efektīvu ekspluatāciju ar minimālu ietekmi uz apkārtējo vidi. Vairāku autoru pētījumos tiek analītiski izvērtēti nozīmīgākie korporatīvo sociālo atbildību veidojošie elementi būvniecībā - atbildība

par caurspīdīgu būvuzņēmējdarbību, darba apstākļu uzlabošana būvniecībā nodarbinātajiem, sociāli atbildīgām investīcijām, attiecību uzlabošana ar klientiem, sociālo risku vadība, uzņēmumu sadarbība ar pašvaldībām un vides aizsardzība. Kā redzams, šajā uzskaitījumā atrodas dažāda „svara" un līmeņa ekonomikas kategorijas, kuru iekļaušana vienā jēdzienā „korporatīvā sociālā atbildība" nebūtu vēlama, lai izvairītos no nekonkrētības un nodrošinātu zinātniskos pētījumos iegūto rezultātu salīdzināmību šajā jautājumā, to interpretāciju un ekstrapolāciju. Līdz šim lielākā uzmanība korporatīvās sociālās atbildības pētījumos tiek koncentrēta uzņēmējdarbībai mikrolīmenī, kas samazina iespēju novērtēt komersantu sociālās atbildības pasākumu ietekmi uz nozīmīgākajiem sociālajiem procesiem – nodarbinātību, darba samaksu, mājsaimniecību reālajiem ienākumiem, ekoloģisko līdzsvaru un dabisko resursu atjaunoties spēju. Autori savā pētījumā galveno uzmanību velta korporatīvās sociālās atbildības atbilstību ekonomiskajiem aspektiem būvuzņēmējdarbībā makrolīmenī. Darbā tiek identificēti un analizēti nozīmīgākie sociālās atbildības elementi būvniecības nozarē – būvniecībā nodarbināto darba samaksas izmaiņas, būvniecības produkta cenu pieaugums, kas radies uzņēmumam palielinot peļņu, darbavietu skaita palielināšana straujas ekonomiskās izaugsmes periodā un saglabāšana recesijas apstākļos. Straujas ekonomiskās izaugsmes periodā laikā no 2004. līdz 2007.gadam būvniecības nozarē saražotā būvniecības produkta apjoms vērtības izteiksmē palielinājās 2,7 reizes, bet fiziskais būvniecības produkta apjoms pieauga nepilnas 1,5 reizes. Pastāvot kopējā būvniecības produkcijas pieprasījuma un piedāvājuma neatbilstībai, būvuzņēmumi strauji palielināja realizētās produkcijas cenu. Ekonomikas recesijas apstākļos Būvniecības nozarē saražotās produkcijas apjoms samazinājies 2,6 reizes un nodarbināto skaits samazinājies par 39,9%. Latvijā nevienam nav noslēpums, ka liela daļa būvuzņēmēju nodarbinātiem darba samaksu maksā aploksnēs, iemaksas sociālajā fondā neatbilst normatīvajos aktos noteiktajam, rezultātā valstij nepietiek līdzekļu, lai darba meklētājiem izmaksātu iztikas minimumam atbilstošu bezdarbnieka pabalstu. Šie un citi makrolīmeņa rādītāji skaidri norāda uz korporatīvās sociālās atbildības līmeni un tā izmaiņām būvuzņēmējdarbībā straujas ekonomikas izaugsmes periodā un recesijas apstākļos.

Vītola A., Hermansons Z. EVALUATION OF LATVIAN CITIES'SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Vītola A., Hermansons Z. LATVIJAS PILSĒTU SOCIĀLEKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS NOVĒRTĒJUMS, IZMANTOJOT ATTĪSTĪBAS LĪMEŅA-TEMPA MATRICU

Reģionālās attīstības atšķirības Latvijā ir vislielākās Eiropas Savienībā – atbilstoši Eurostat datiem reģionālā IKP uz vienu iedzīvotāju dispersija Latvijā ir 45,7 %, kamēr vidēji Eiropas Savienībā – 31,6 %. Reģionālo atšķirību mazināšanai Latvijas reģionālās attīstības stratēģija paredz veicināt policentrisku attīstību. Galvenie rīcības virzieni policentriskas attīstības veicināšanai ir attīstības centru (pilsētu) konkurētspējas celšana, attīstības centru funkcionālo tīklu veidošana un pilsētu-lauku sadarbības veicināšana.
Ņemot vērā, ka pilsētas ir būtiskākās Latvijas reģionālās politikas mērķteritorijas, aktuāls ir jautājums par pilsētu attīstības stāvokli un tendencēm. Visplašāk lietotais rādītājs pilsētu sociālekonomiskās attīstības novērtēšanai ir teritorijas attīstības indekss, kas, sintezējot vairākus attīstības pamatrādītājus, apskata konkrētas teritorijas sociālekonomiskās attīstības attiecību pret vidējo attīstības līmeni gada ietvaros. Tomēr teritorijas attīstības indeksa vērtības neatspoguļo teritorijas attīstības tempu.